

РІШЕННЯ У ГОСПОДАРСЬКИХ СПРАВАХ

У разі проведення страхових виплат за договором особистого страхування (життя, здоров'я, працездатності, пенсійного забезпечення) страховик не має права вимоги до особи, відповідальної за заподіяння шкоди, оскільки Законом України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності» не передбачено право Фонду соціального страхування від нещасних випадків, який здійснив страхову виплату застрахованій особі за договором особистого соціального страхування, зворотної вимоги до винної особи.

Згідно із ст. 993 ЦК України таке право переходить до страховика лише у разі проведення ним страхових виплат за договором страхування

ПОСТАНОВА

судових палат у господарських та у цивільних справах Верховного Суду України
від 5 вересня 2012 р.
(в и т я з)

У березні 2011 р. відділення виконавчої дирекції Фонду соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань України в Комінтернівському районі Одеської області (далі — Фонд, відділення Фонду відповідно) звернулося до суду із позовом про стягнення з товариства з обмеженою відповідальністю «Новік» (далі — ТОВ «Новік») у порядку регресу 67 тис. 155 грн 51 коп. Відділення Фонду обґрунтувало вимоги тим, що 16 травня 2007 р. на автошляху м. Іллічівськ — с. Санжейка Овідіопольського району Одеської області внаслідок зіткнення автомобілів KIA Преджіо, що належить ТОВ «Новік», та ВАЗ 21-104, який належить товариству з обмеженою відповідальністю «Одеські курчата» (далі — ТОВ «Одеські курчата»), пасажир автомобіля ВАЗ 21-104 Ч., який перебував із ТОВ «Одеські курчата» у трудових відносинах, отримав тілесні ушкодження. Згідно з висновком медико-соціальної експертної комісії (МСЕК) йому встановлено стійку втрату професійної працездатності (60 %) та II групу інвалідності.

Овідіопольський районний суд Одеської області постановою від 17 вересня 2007 р. винним у вчиненні дорожньо-транспортної пригоди визнав В., який керував автомобілем KIA Преджіо, що належить відповідачу, та перебував з ним у трудових відносинах.

На підставі положень статей 34, 35, 36 Закону від 23 вересня 1999 р. № 1105-XIV «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності» (далі — Закон № 1105-XIV) станом на 23 січня 2009 р. відділення Фонду сплатило Ч. страхові виплати у розмі-

рі 67 тис. 155 грн 51 коп. (одноразова допомога, щомісячні страхові виплати).

Посилаючись на те, що між страховими виплатами, сплаченими потерпілому на виробництві, та діями особи, винної у вчиненні дорожньо-транспортної пригоди, є причинний зв'язок і ці правовідносини не охоплюються сферою загальнообов'язкового державного соціального страхування від нещасних випадків на виробництві, позивач вважає, що зазначені збитки, завдані діями свого працівника В., повинен відшкодовувати власник автомобіля KIA Преджіо.

Господарський суд Одеської області рішенням від 23 травня 2011 р., з яким погодився Одеський апеляційний господарський суд у постанові від 30 червня 2011 р., позов задовольнив: постановив стягнути з ТОВ «Новік» на користь відділення Фонду 67 тис. 155 грн 51 коп., на користь Державного бюджету України 671 грн 56 коп. державного мита та 236 грн витрат на інформаційно-технічне забезпечення судового процесу.

Вищий господарський суд України постановою від 12 вересня 2011 р. залишив рішення судів нижчих інстанцій без змін.

У заяві про перегляд постанови Вищого господарського суду України від 12 вересня 2011 р. з підстави, передбаченої п. 1 ч. 1 ст. 111¹⁶ ГПК, ТОВ «Новік», пославшись на неоднакове застосування судом касаційної інстанції до спірних правовідносин положень статей 515, 993, 999, 1166, 1172, 1187, 1191 ЦК та статей 2, 6, 46 Закону № 1105-XIV, просило скасувати судові рішення та ухвалити нове, яким у позові відмовити.

На обґрунтування заяви ТОВ «Новік» додало копії судових рішень: постанови Вищого господарського суду України від 20 лютого 2012 р. у

справі № 5015/4809/11 (5/198), рішення колегії суддів Судової палати у цивільних справах Верховного Суду України від 26 травня 2010 р. у справі № 6-20028 св 08 та від 25 травня 2011 р. у справі № 6-6344 св 09, у яких наведена правова позиція про те, що відносини між відділенням Фонду та працівником є правовідносинами з обов'язкового особистого соціального страхування від нещасного випадку на виробництві. За загальними правилами страхування можливість застосування страховиком права вимоги до особи, відповідальної за завдані збитки, обмежене рамками майнового страхування. У разі проведення страхових виплат за договором особистого страхування (життя, здоров'я, працездатності, пенсійного забезпечення) страховик не має права вимоги до особи, відповідальної за заподіяння шкоди, оскільки Законом № 1105-XIV не передбачено право Фонду, який здійснив страхову виплату застрахованій особі за договором особистого соціального страхування, зворотної вимоги до винної особи.

Таке право відповідно до ст. 993 ЦК переходить до страховика лише у разі сплати ним страхового відшкодування за договором майнового страхування.

Колегія суддів Вищого господарського суду України ухвалою від 22 травня 2012 р. допустила справу № 9/17-1131-2011 до провадження у Верховному Суді України.

Заслухавши пояснення представників сторін, судові палати у господарських та у цивільних справах Верховного Суду України вважають, що заява підлягає задоволенню з огляду на таке.

Суди встановили, що внаслідок дорожньо-транспортної пригоди, що сталася з вини водія В., який керував автомобілем, що належить ТОВ «Новік», Ч. — заступник головного інженера ТОВ «Одеські курчата», який у цей час виконував трудові обов'язки, отримав тілесні ушкодження. 13 лютого 2008 р. складено акт про нещасний випадок на виробництві. Ч. був оглянутий МСЕК і визнаний інвалідом II групи трудового каліцтва, йому встановлено 60 % втрати професійної працездатності. Згідно з постановою начальника відділення Фонду від 15 липня 2008 р. за договором особистого страхування Ч. призначені одноразова та щомісячна страхові виплати. Загальна сума цих виплат становила 67 тис. 155 грн 51 коп.

Відповідно до ч. 1 ст. 1191 ЦК особа, яка відшкодувала шкоду, завдану іншою особою, має право зворотної вимоги (регресу) до винної особи у розмірі виплаченого відшкодування, якщо інший розмір не встановлений законом.

Зазначена норма входить до гл. 82 ЦК і, регулюючи правовідносини щодо відшкодування шкоди, передбачає право регресу особи у разі, якщо вона відшкодувала потерпілому шкоду, завдану іншою особою в рамках деліктних правовідносин між нею та потерпілим.

Згідно із ч. 2 ст. 999 ЦК до відносин, що впливають із обов'язкового страхування, застосовуються положення цього Кодексу, якщо інше не встановлено актами цивільного законодавства.

Відповідно до преамбули Закону № 1105-XIV страхування від нещасного випадку є самостійним видом загальнообов'язкового державного соціального страхування, за допомогою якого здійснюється соціальний захист, охорона життя та здоров'я громадян у процесі їх трудової діяльності.

На підставі ст. 46 цього Закону (у редакції, чинній на час виникнення спірних правовідносин) Фонд провадить збір та акумулювання страхових внесків, має автономну, незалежну від будь-якої іншої, систему фінансування, що здійснюється за рахунок:

внесків роботодавців: для підприємств — з віднесенням на валові витрати виробництва; для бюджетних установ та організацій — з асигнувань, виділених на їх утримання та забезпечення;

капіталізованих платежів, що надійшли у випадках ліквідації страховальників у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України;

прибутку, одержаного від тимчасово вільних коштів Фонду на депозитних рахунках;

коштів, одержаних від стягнення відповідно до цього Закону штрафів і пені з страховальників, штрафів з працівників, винних у порушенні вимог нормативних актів з охорони праці, а також адміністративних стягнень у вигляді штрафів з посадових осіб підприємств, установ, організацій, фізичних осіб, які використовують найману працю, передбачених Кодексом України про адміністративні правопорушення;

добровільних внесків та інших надходжень, отримання яких не суперечить законодавству.

Закон № 1105-XIV не передбачає права Фонду, який здійснив страхову виплату застрахованій особі за договором особистого соціального страхування, зворотної вимоги до винної особи. Таке право до страховика переходить відповідно до ст. 993 ЦК лише у разі сплати ним страхового відшкодування за договором майнового страхування.

Здійснення Фондом зазначених виплат у разі настання страхового випадку застрахованій особі не є шкодою в розумінні ст. 1166 ЦК, отже Фонд відповідно не є особою, яка відшкодувала шкоду, завдану іншою особою, і тому згідно із

ч. 1 ст. 1191 ЦК не набуває права зворотної ви-моги до винної особи.

За таких обставин та керуючись статтями 111²³—111²⁵ ГПК, судові палати постановили: заяву ТОВ «Новік» задовольнити частково; постанову Вищого господарського суду України від

12 вересня 2011 р. скасувати; справу передати на новий касаційний розгляд до Вищого господарського суду України.

Постанова є остаточною і може бути оскаржена тільки на підставі, встановленій п. 2 ч. 1 ст. 111¹⁶ ГПК.

Згідно з частинами 1, 2 статті 29 Закону України «Про житлово-комунальні послуги» договір на надання житлово-комунальних послуг у багатоквартирному будинку укладається між власником квартири, орендарем чи квартиронаймачем та балансоутримувачем або уповноваженою ним особою. У разі якщо балансоутримувач не є виконавцем, він укладає договори на надання житлово-комунальних послуг з іншим виконавцем

ПОСТАНОВА

Верховного Суду України від 3 жовтня 2011 р.

(в и т я г)

До Верховного Суду України із заявою про перегляд постанови Вищого господарського суду України від 12 травня 2011 р. у справі № 5002-29/5222-2010 звернувся обслуговуючий кооператив «Житлово-будівельний кооператив № 26-Керч» (далі — Кооператив). Заяву мотивовано тим, що у справі № 5002-30/5228-2010 за тих же самих обставин, застосувавши ті ж самі положення закону, суд касаційної інстанції дійшов протилежного висновку ніж у справі, що розглядається, про відсутність у відповідача обов'язку укласти спірний договір через відсутність прямої вказівки на це в Законі від 10 січня 2002 р. № 2918-III «Про питну воду та питне водопостачання» (далі — Закон № 2918-III) та в Законі від 24 червня 2004 р. № 1875-IV «Про житлово-комунальні послуги» (далі — Закон № 1875-IV).

Заслухавши суддю-доповідача, пояснення представника Кооперативу та перевіrivши наведені заявником обставини, Верховний Суд України вважає, що заява підлягає задоволенню з таких підстав.

Згідно з ч. 3 ст. 179 ГК укладення господарського договору є обов'язковим для сторін, якщо він заснований на державному замовленні, виконання якого є обов'язком для суб'єкта господарювання у випадках, передбачених законом, або існує пряма вказівка закону щодо обов'язковості укладення договору для певних категорій суб'єктів господарювання чи органів державної влади або органів місцевого самоврядування.

Відповідно до п. 17 ч. 3 ст. 9 Закону від 1 червня 2000 р. № 1775-III «Про ліцензування певних видів господарської діяльності» діяльність з

централізованого водопостачання та водовідведення підлягає ліцензуванню.

Частиною 1 ст. 19 Закону № 2918-III визначено, що послуги з питного водопостачання надаються споживачам підприємством питного водопостачання на підставі договору з:

підприємствами, установами, організаціями, що безпосередньо користуються централізованим питним водопостачанням;

підприємствами, установами або організаціями, у повному господарському віданні або оперативному управлінні яких перебуває житловий фонд і до обов'язків яких належить надання споживачам послуг з питного водопостачання та водовідведення;

об'єднаннями співвласників багатоквартирних будинків, житлово-будівельними кооперативами та іншими об'єднаннями власників житла, яким передано право управління багатоквартирними будинками та забезпечення надання послуг з водопостачання та водовідведення на підставі укладених ними договорів;

власниками будинків, що перебувають у приватній власності.

Згідно з частинами 1 та 2 ст. 29 Закону № 1875-IV договір на надання житлово-комунальних послуг у багатоквартирному будинку укладається між власником квартири, орендарем чи квартиронаймачем та балансоутримувачем або уповноваженою ним особою. У разі якщо балансоутримувач не є виконавцем, він укладає договори на надання житлово-комунальних послуг з іншим виконавцем.

Господарські суди встановили, що статутом Кооперативу не передбачено надання своїм чле-

нам послуг з водопостачання, крім того, на балансі відповідача не перебуває будь-яких житлових будівель. Отже, останній не належить до суб'єктного складу осіб, з якими відповідно до ч. 2 ст. 19 Закону № 2918-III підприємства питного водопостачання безпосередньо повинні укладати договори про надання відповідних послуг.

За таких обставин Вищий господарський суд України неправильно застосував норми ма-

теріального права, тому, керуючись статтями 111²³—111²⁵ ГПК, Верховний Суд України постановив: заяву Кооперативу задовольнити, постанову Вищого господарського суду України від 12 травня 2011 р. скасувати, справу направити на новий розгляд до суду касаційної інстанції.

Постанова є остаточною і може бути оскаржена тільки на підставі, встановленій п. 2 ч. 1 ст. 111¹⁶ ГПК.

РІШЕННЯ У КРИМІНАЛЬНИХ СПРАВАХ

Відповідно до вимог ст. 14 Європейської конвенції про видачу правопорушників від 13 грудня 1957 р., ратифікованої Верховною Радою України згідно із Законом від 16 січня 1998 р. № 43/98-ВР «Про ратифікацію Європейської конвенції про видачу правопорушників, 1957 рік, Додаткового протоколу 1975 року та Другого додаткового протоколу 1978 року до Конвенції», видана особа не може переслідуватися, засуджуватися або затримуватися з метою виконання вироку чи постанови про утримання під вартою ні за яке правопорушення, вчинене до її видачі, крім правопорушення, за яке вона була видана

УХВАЛА

*колегії суддів Судової палати у кримінальних справах Верховного Суду України
від 16 лютого 2012 р.*

(в и т я г)

Апеляційний суд Донецької області вироком від 17 грудня 2008 р. засудив Н. за ч. 3 ст. 15 і п. 2 ч. 2 ст. 115 КК на 10 років позбавлення волі, а на підставі ч. 1 ст. 71 і ч. 3 ст. 72 КК до покарання приєднано невідбуте покарання за попереднім вироком і за сукупністю вироків їй призначено остаточне покарання — позбавлення волі на 10 років та штраф у розмірі 510 грн.

Н. визнано винуватою у тому, що вона, будучи у стані алкогольного сп'яніння у будинку Г., 13 грудня 2007 р. намагалася вбити свою малолітню дитину, 13 жовтня 2006 р.н. Вона здавила шию дочки рукою, проте ці дії до кінця не довела з підстав, які не залежали від її волі, оскільки їй завадила Г.

Верховний Суд України ухвалою колегії суддів Судової палати у кримінальних справах від 23 квітня 2009 р. вирок щодо Н. змінив — із мотивувальної частини вироку виключив рішення про застосування положень ст. 69¹ КК. У решті вирок залишив без змін.

Заступник прокурора Донецької області у клопотанні пропонував переглянути у порядку виключного провадження вирок Апеляційного суду Донецької області від 17 грудня 2008 р. та ухвалу колегії суддів Судової палати у кримінальних справах Верховного Суду України від 23 квітня 2009 р. Він вважав, що зазначені судові рішення слід змі-

нити та виключити з них рішення про призначення покарання за сукупністю вироків. Він також зазначив, що оскільки Російською Федерацією Н. було видано лише для притягнення до кримінальної відповідальності за вчинення злочину, передбаченого ч. 2 ст. 15 і п. 2 ч. 2 ст. 115 КК, і не було видано для виконання попереднього вироку, тому суд не в праві був застосовувати до засудженої положення ст. 71 КК.

У поданні п'яти суддів Верховного Суду України порушено питання про внесення клопотання прокурора на судовий розгляд та наведено підстави для зміни зазначених судових рішень щодо Н.

Перевіривши матеріали справи, колегія суддів Судової палати у кримінальних справах Верховного Суду України дійшла висновку, що клопотання підлягає задоволенню з таких підстав.

У ст. 9 Конституції України встановлено, що чинні міжнародні договори, згоду на обов'язковість яких надала Верховна Рада України, є частиною національного законодавства України.

Відповідно до вимог ст. 14 Європейської конвенції про видачу правопорушників від 13 грудня 1957 р., ратифікованої Верховною Радою України згідно із Законом від 16 січня 1998 р. № 43/98-ВР «Про ратифікацію Європейської конвенції про видачу правопорушників, 1957 рік, Додаткового про-